

БЮДЖЕТ ДЛЯ ГРОМАДЯН

Зеленодольська ОТГ | 2019

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

ТРОМАДСЬКЕ
ПАРТНЕРСТВО
ЗА ПРОЗОРИ
МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ

Global Communities
Partners for Good

Підготовка та друк цього видання стали можливими завдяки щирій підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). Зміст є відповідальністю Глобал Ком'юнітіз (Global Communities) і не обов'язково відображає точку зору USAID чи уряду Сполучених Штатів.

ВСТУП

Формування бюджету – складний та багатоетапний процес, основними принципами якого є відкритість, прозорість та врахування громадської думки.

Саме для реалізації третього принципу нами започатковано такий інструмент взаємодії з громадськістю як «Бюджет для громадян», який допоможе жителям не лише краще розумітися на основах бюджетного процесу нашої громади, але і стане у нагоді при внесенні пропозицій для нього.

Завдяки впровадженню «Бюджету для громадян» кожен громадянин має можливість скористуватися своїм правом надати власне бачення громади у майбутньому. Кількість пропозицій із схожими ідеями покажуть бажання та потреби мешканців громади, які в майбутньому міська адміністрація буде намагатися втілити в життя. Для кращого розуміння які кошти можливо перерозподілити саме і створена брошура «Бюджет для громадян».

Запрошуємо до співпраці!

ЩО ТАКЕ БЮДЖЕТ ДЛЯ ГРОМАДЯН?

Бюджет для громадян – це спрощена, позбавлена технічної мови презентація комплексної інформації про бюджет. Бюджет для громадян доповнюється візуалізаціями, щоб спростити розуміння складних цифр.

Основна мета «бюджету для громадян» – це зробити складну та технічну бюджетну інформацію доступною для широкого кола осіб.

Бюджет для громадян допомагає зрозуміти бюджет своєї громади кожному громадянину, він допомагає побачити своє місце в бюджеті, зрозуміти, що бюджет громади, це кошти всіх жителів громади, побачити, що гроші в бюджеті не з'являються нізвідки, а також зрозуміти, що витрати з бюджету не робляться лише за бажанням когось з керівників громади, або групи громадян.

В той самий час, бюджет для громадян допомагає визначити можливості для впливу на формування та витрачання бюджету своєї громади.

БЮДЖЕТНА ТЕРМІНОЛОГІЯ

■ **Місцевий бюджет** – це фінансовий план громади. В ньому визначається, звідки громада буде отримувати кошти, а також на що їх витратитиме. Бюджет громади формується та управляється на основі Бюджетного кодексу України. Це означає, що існують чіткі правила, звідки і в якому порядку громада отримує кошти в свій бюджет, а також куди вона може їх витратити. Бюджет, а також зміни до нього затверджуються рішенням місцевої ради.

■ **Доходи бюджету** – гроші, які громада заробила сама, а також отримала від держави. Доходи бюджету формуються з податків та зборів, неподаткових надходжень (наприклад, кошти, отримані за надання адміністративних послуг, кошти, які самостійно заробили бюджетні установи).

■ **Видатки бюджету** – кошти, що витрачаються на цілі та заходи, які заплановані в бюджеті. Видатки можуть бути поточні та капітальні.

■ **Трансферти** – це кошти, які передаються з бюджетів інших рівнів до бюджету громади. До трансфертів відносяться дотації та субвенції.

■ **Субвенції** – кошти, які з державного бюджету передають місцевим бюджетам на виконання конкретних повноважень, які делеговані державною. Ці кошти можна використовувати лише за певним призначенням. Приклади субвенцій – інфраструктурна, медична, освітня. Субвенції також можуть передаватися із одного місцевого бюджету іншому. Наприклад, передача коштів обласній лікарні на лікування міських жителів – з міського в обласний бюджет.

■ **Загальний фонд** – це кошти, передбачені для надання послуг державними установами. Кошти загального фонду витрачаються переважно на виплати заробітної плати та оплату енергоносіїв, для надання громадянам послуг освіти (дитячі садки, школи, позашкільні заклади), культури (будинки культури, клуби, бібліотеки, музеї), медицини (ФАПи, амбулаторії), соціального захисту, фізичної культури і спорту (дитячо-юнацька спортивна школа, заходи та змагання різного характеру).

■ **Дотації** – кошти, які виділяються з бюджету вищого рівня для того, щоб досягти рівних доходів населення у всіх населених пунктах.

■ **Спеціальний фонд** – це окремий фонд, кошти якого мають цільове спрямування. Основну частину спеціального фонду формують бюджет розвитку та власні надходження бюджетних установ, а також інші ресурси, наприклад гранти від міжнародних організацій.

■ **Бюджет розвитку** – кошти, які витрачаються на капітальне будівництво, реалізацію інвестиційних проектів, капітальний ремонт та реконструкцію об'єктів соціально-культурної сфери і житлово-комунального господарства тощо. Тобто, на будівництво, модернізацію та ремонт доріг, шкіл, садочків, амбулаторій, клубів.

БЮДЖЕТНИЙ ЦИКЛ

Бюджет – це ключовий інструмент для управління громадою, а також втілення в життя пріоритетів та цілей розвитку громадою. Дії органу місцевого самоврядування по управлінню бюджетом громади на один рік умовно можуть бути розділені на декілька стадій, і займають більше часу, ніж 1 календарний рік. Період управління бюджетом на один рік – називається бюджетним циклом і включає 5 стадій: складання прогнозу бюджету, складання проекту бюджету, розгляд проекту бюджету та його затвердження, реалізація прийнятого бюджету, насамкінець, звітування про результати виконання бюджету за рік. Один бюджетний цикл займає більше, ніж півтора календарних роки. Завершення одного бюджетного циклу фактично накладається на початок вже наступного бюджетного циклу.

Складання прогнозу бюджету

Прогноз бюджету робиться на 3 роки – плановий (тобто, той, на який плануємо бюджет) і 2 наступні роки. Разом 5. Ці наступні роки називають прогнозними. Прогноз робиться для того, щоб розуміти, які податки та скільки їх буде збиратися в наступні 3 роки, а також, на які цілі витратимуться гроші з зібраних податків. Прогноз оприлюднюється на сайті ради та приймається на сесії не пізніше 1 вересня.

Складання бюджету

На цій стадії загальнодержавні органи подають розрахунки міжбюджетних трансфертів. Місцеві органи влади разом з розпорядниками бюджетних коштів, наприклад відділ освіти, розробляють та подають бюджетні запити. На основі поданих розрахунків міжбюджетних трансфертів та бюджетних запитів вже відбувається розробка проекту рішення про місцевий бюджет. Підготовлений попередній проект бюджету оприлюднюється на сайті ради.

Розгляд та затвердження бюджету

Попередній проект рішення про бюджет обговорюється та затверджується на засіданні постійної комісії місцевої ради, яка відповідає за питання бюджету. Далі проект рішення передається на розгляд виконавчого комітету, який також повинен його затвердити. Після цього проект бюджету розглядається та затверджується вже на сесії місцевої ради. Рішення про затвердження бюджету приймається не пізніше, ніж 25 грудня. Після прийняття, рішення, а також сам бюджет, оприлюднюються на сайті ради.

Виконання бюджету

Саме на цьому етапі здійснюються всі витрати та збираються всі податки. Окрім того, протягом виконання бюджету може виникати необхідність внесення змін в нього. Всі зміни проходять окрему процедуру від розгляду бюджетною комісією ради і до затвердження на сесії ради. Окрім того, законодавством встановлено обов'язок щоквартального звітування про виконання бюджету, що також передбачає затвердження квартальних звітів окремими рішеннями ради по завершенню кожного кварталу.

Звітування про виконання бюджету

По завершенню року, для якого виконувався бюджет, розпочинається підготовка звіту про виконання бюджету за рік. Звіт також проходить всю процедуру розгляду та затвердження в усіх інстанціях, яка завершується розглядом та затвердженням рішення місцевою радою. Затверджений звіт оприлюднюється на сайті ради. Окрім того, бюджетне законодавство встановлює обов'язкову вимогу проведення публічного звітування про виконання бюджету. Публічне представлення звіту про виконання бюджету повинно відбутись не пізніше, ніж 15-те березня наступного року. Місцева рада повинна широко анонсувати захід, на якому буде представлятись звіт про виконання бюджету, та запрошувати громадськість відвідати його.

ЯК МОЖНА ВПЛИВАТИ НА БЮДЖЕТ СВОЄЇ ГРОМАДИ

Липень-вересень

В цей час відбувається складання прогнозу бюджету на наступні 3 роки.

Як долучитись:

- Подавати пропозиції до прогнозу бюджету в управління та відділи – звичайним листом поштою чи електронним;
- Подавати пропозиції безпосередньо до фінвідділу – контакти дивіться в кінці цього документу; Місцева рада також може організувати процес збору пропозицій до прогнозу бюджету від громадян через ЦНАП чи під час заходів, у місцях масового збору людей;
- Брати участь в експертних групах, дорадчих органах, наприклад, з питань врахування прогнозом довгострокових інфраструктурних проектів.

Січень-15 березня

Вже по завершенню календарного року розпочинається етап звітування про виконання бюджету за рік.

Як долучитись:

- Взяти участь в обговоренні звіту про виконання бюджету під час його публічного представлення;
- Відвідати сесії, на якій звіт про виконання бюджету затверджується;
- Ініціювати громадський аудит виконаного бюджету: як по окремих напрямках (наприклад, щодо гендерної орієнтованості чи освіти), такі всього бюджету в цілому.

СКЛАДАННЯ
ПРОГНОЗУ
БЮДЖЕТУ

1

5

ЗВІТУВАННЯ
ПРО ВИКОНАННЯ
БЮДЖЕТУ

Травень-жовтень

В цей час відбувається складання бюджету на наступний рік.

Як долучитись:

- Подавати пропозиції до бюджету депутатам;
- Подавати пропозиції безпосередньо до місцевої ради;

Місцева рада також сама може організувати процес збору пропозицій до бюджету від громадян;

- Брати участь в експертних групах, дорадчих органах, наприклад, з питань врахування бюджетом гендерних аспектів.

Листопад-25 грудня

В цей час попередній проект проходить узгодження та обговорення, під час кожного з яких до бюджету можуть вноситься певні незначні зміни.

Як долучитись:

- Взяти участь в бюджетних слуханнях та висловлювати свої пропозиції до проекту бюджету. Слухання може ініціювати рада або громадяни самостійно;
- Відвідувати засідання бюджетної комісії, виконавчого комітету та сесії ради;
- Допомогати фінансистам в створенні Бюджету для громадян;
- Сприяти поширенню прийнятого рішення про бюджет, а також Бюджету для громадян – розповсюджувати ці документи електронно, обговорювати їх з колегами чи знайомими.

Січень-грудень

В цей час відбуваються закупівлі, фінансується робота бюджетних установ і організацій, збираються податки. За потреби вносяться зміни до бюджету.

Як долучитись:

- Подати проект на конкурс міні-грантів "Громада своїми руками";
- Ініціювати громадський моніторинг виконання бюджету;
- Відвідувати засідання бюджетної комісії та сесій міської ради, на яких розглядаються бюджетні питання.

НА ЧОМУ ЗАСНОВАНО БЮДЖЕТ НАШОЇ ГРОМАДИ

Будь-який бюджет не створюється у вакуумі. Основою для складання бюджету є стан соціально-економічного розвитку громади. Окрім того, бюджет є інструментом досягнення стратегічних цілей, які визначила для себе громада.

Стратегічні цілі розвитку громади та соціально-економічний стан громади і є основою, на якій формується бюджет.

НАША ГРОМАДА ЗАРАЗ

Загальна кількість населення:
19 485

Працевлаштоване населення:
2 560

Працевдатне населення:
11 415

Розподіл населення за галузями

Промисловість:
1 314

Сільське господарство: **432**

Промислові підприємства громади: **1**

Галузі діяльності підприємств:
Енергетика

Школи громади: **7**

Дитячі садки громади: **6**

Фельдшерсько-акушерські пункти та амбулаторії громади: **3**

Земля сільськогосподарського призначення: **23 307,4 га**

Стан доріг в громаді

Протяжність доріг, що потребують поточного ремонту:
0 км

Протяжність доріг, що потребують капітального ремонту:
1 540 км

ЯКОЮ МИ ХОЧЕМО БАЧИТИ НАШУ ГРОМАДУ

Пріоритетами розвитку нашої громади на найближчі 10-ть років є:

ПРІОРИТЕТ 1

Підвищення рівня життя мешканців, шляхом покращення доступу до соціальних послуг, освіти, громадської безпеки та відпочинку;

ПРІОРИТЕТ 2

Активізація місцевої спільноти та посилення процесу відновлення сіл на основі історичної і культурної спадщини;

ПРІОРИТЕТ 3

Розширення і покращення якості та енергоефективності комунальної інфраструктури, яка забезпечує підвищення комфорту проживання та посилення охорони здоров'я мешканців;

ПРІОРИТЕТ 4

Підтримка розвитку підприємництва на основі місцевих ресурсів і талантів.

Як були враховані пропозиції громадян, подані до проекту бюджету на 2019 р.

Збільшення видатків для ГО «Побратими воїнів АТО» Зеленодольської ОТГ.

Видатки відповідають напрямку Стратегії розвитку Зеленодольської ОТГ щодо активізації місцевої спільноти.

✓ Пропозиції, що були підтримані

Реконструкція окремого харчоблоку для учнів молодших класів на базі Зеленодольської ЗШ№ 2.

Пропозиція не вирішувала низку проблем та значно збільшувала видатки по даному напрямку.

✗ Пропозиції, що не були підтримані

БЮДЖЕТ ГРОМАДИ – ЦЕ СПІЛЬНА СПРАВА.
Подай пропозицію до бюджету на наступний рік.

ЗВІДКИ В БЮДЖЕТІ ГРОШІ

Більшу частину доходів бюджету Зеленодольської громади складають власні надходження, які становлять близько 62% доходів бюджету. Основним джерелом власних надходжень загального фонду є податок та збір на доходи фізичних осіб, заплановані надходження якого у 2019 році становлять 48 млн грн.. Важливими джерелами власних надходжень є і – це податок на майно (10 млн грн), єдиний податок (5 млн. грн,) та екологічний податок (10 млн).

У вигляді трансфертів з державного та інших місцевих бюджетів Зеленодольська ОТГ отримує близько 38% доходів бюджету. Основні трансферти з державного бюджету – це освітня та медична субвенції. Загальна сума трансфертів запланована на рівні 52 млн.грн.

*наведені в інфографіці дані актуальні станом на 01.07.2019

Власні доходи
86 118,2

Трансферти
52 423,10

ВЛАСНІ ДОХОДИ ГРОМАДИ

тис. грн

Податкові надходження	78 768,0	Неподаткові надходження	7 350,2
Податок на доходи фізичних осіб	48 252,0	Доходи від власності та підприємницької діяльності	5 000,0
Акцизний податок	3 936,0	Адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності	134,4
Податок на майно	10 836,0	Власні надходження бюджетних установ	2 210,8
Єдиний податок	5 760,0	Інші	5,0
Екологічний податок	9 984,0		
Всього			86 118,2

ГРОШІ, ЯКІ ОТРИМУЄ ГРОМАДА ВІД ДЕРЖАВИ

ТРАНСФЕРТИ

тис. грн

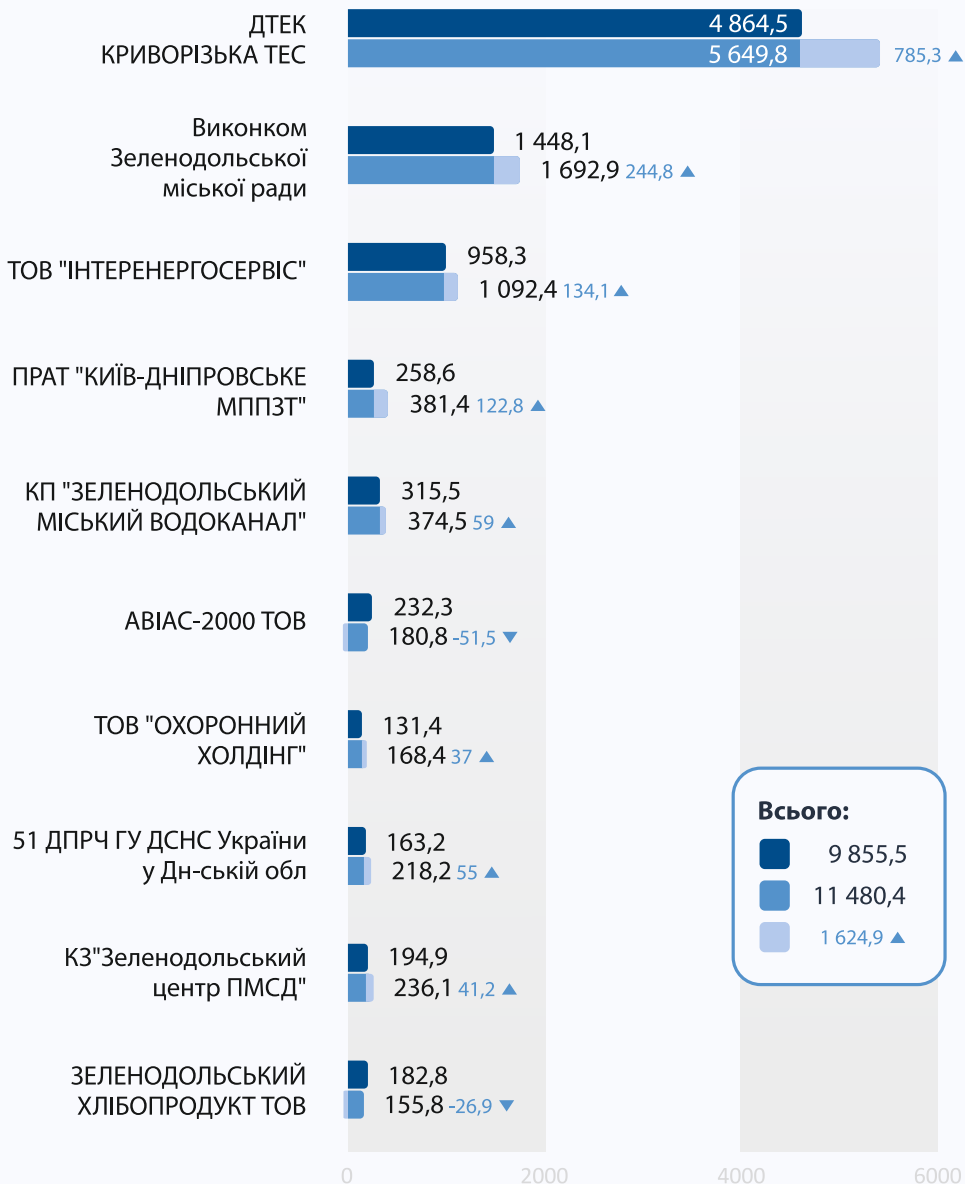
Дотація з місцевого бюджету на утримання закладів освіти та охорони здоров'я	5 517,10
Освітня субвенція з державного бюджету	32 151,00
Медична субвенція з державного бюджету	12 872,80
Залишок коштів освітньої субвенції на початок 2019 року	338,90
Субвенція з місцевого бюджету на підтримку особам з особливими освітніми потребами	200,60
Субвенція з місцевого бюджету «Нова українська школа»	477,90
Субвенція на відшкодування вартості лікарських засобів	114,80
Субвенція з обласного бюджету на виконання доручень виборців депутатами обласної ради	750,00

Всього

52 423,10

Динаміка надходжень податку на доходи фізичних осіб в розрізі найбільших платників

тис. грн

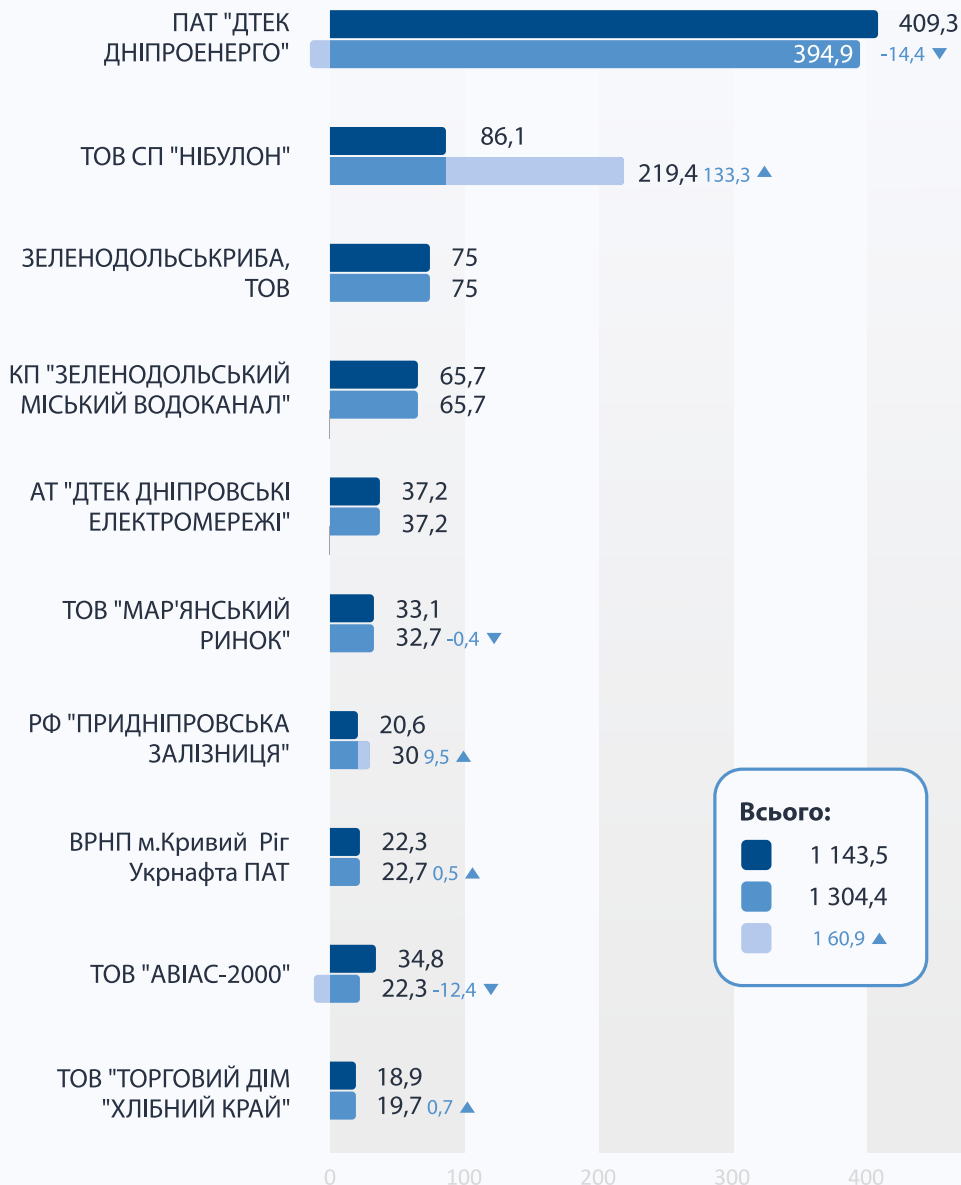
■ січень - березень 2018 року

■ січень - березень 2019 року

■ приріст доходів

Динаміка надходжень плати за землю в розрізі найбільших платників

тис. грн

■ січень - березень 2018 року

■ січень - березень 2019 року

■ приріст доходів

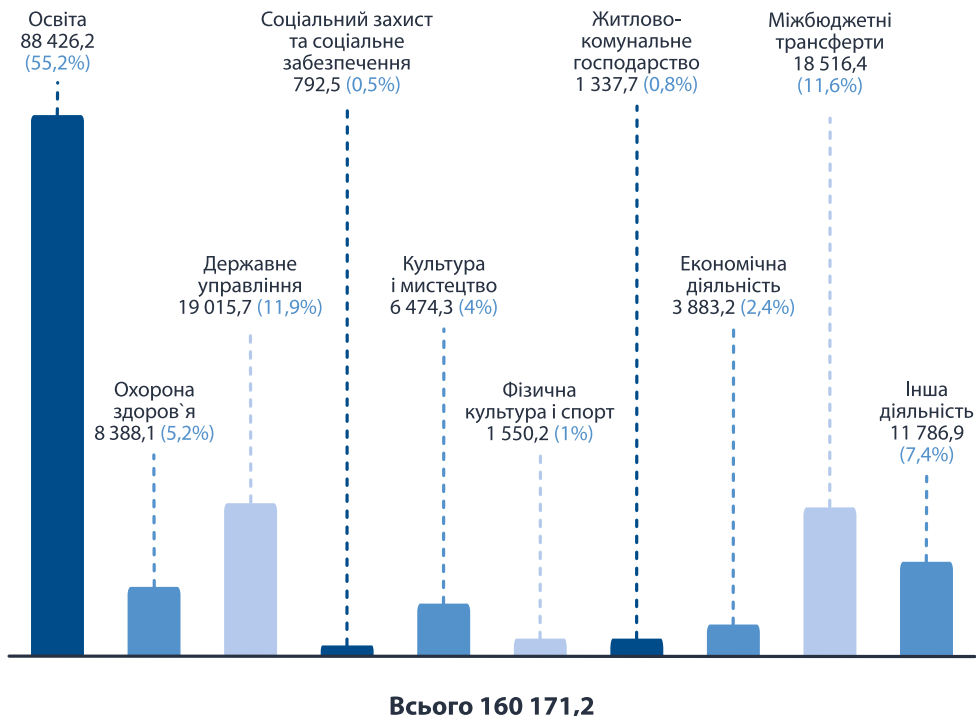
КУДИ ІДУТЬ ГРОШІ З БЮДЖЕТУ

Найбільші витрати бюджету припадають на освітню галузь, видатки на яку складають близько 55%. Друга та третя галузі за розміром витрат – управління громадою – 12% та міжбюджетні трансферти в розмірі 12%. Останні спрямовуються на утримання об'єктів спільного користування, зокрема на утримання Апостолівської міської лікарні на умовах співфінансування з Апостолівською міською радою. 7% припадає на іншу діяльність. 5% та 4% відповідно на галузі охорони здоров'я та культури і мистецтва. Близько 5% займають усі інші витрати.

Бюджет Зеленодольської ОТГ також передбачає витрати на реалізацію пріоритетних напрямків розвитку громади. Для реалізації пріоритету розвитку громади щодо Підвищення рівня життя мешканців, шляхом покращення доступу до соціальних послуг, освіти, громадської безпеки та відпочинку виділялись кошти на такі напрямки: модернізація спортивно-відпочинкової інфраструктури, підтримка та розвиток фестивального руху, створення матеріально-технічної бази для забезпечення поведження з ТПВ згідно діючого законодавства та на облаштування альтернативного опалення (встановлення топочної) в Мар'янській ЗОШ №1.

Видатки бюджету за галузями

тис. грн

Найбільші видатки з бюджету

тис. грн

Освіта:
88 426,19

Охорона здоров'я:
8 388,10

Управління
громадою:
19 015,70

■ оплата праці

■ оплата енергоносіїв

■ інші видатки

ВИДАТКИ В СФЕРІ ОСВІТИ

Видатки на загальноосвітні навчальні заклади

загальноосвітній заклад

			
Зеленодольська ЗОШ I-III ступенів №1	585	12201,5	20,9
Зеленодольська ЗОШ I-III ступенів №2	559	13257,3	23,7
Великокостромський НВК	216	6456,4	29,9
Мар'янська ЗОШ I-III ступенів №1	210	7709,5	36,7
Мар'янська ЗОШ I-III ступенів №2	110	7137,9	64,9
Мар'янська ЗОШ I ступеня	45	2242,3	49,8
Апостолівський районний ліцей-інтернат	135	5623,8	41,7
Зеленодольський центр позашкільної роботи	682	2640,4	3,9

Видатки на дошкільну освіту

дошкільний заклад

			
ДНЗ "Журавка" (м.Зеленодольськ)	153	4087,2	26,7
ДНЗ "Попелюшка" (м.Зеленодольськ)	159	4199,5	26,4
ДНЗ "Росинка" (м.Зеленодольськ)	152	4047,6	26,6
ДНЗ "Дзвіночок" (с.Велика Костромка)	40	1318,6	33,0
ДНЗ "Дзвіночок" (с.Мар'янське)	48	1604,4	33,4
ДНЗ "Малятко" (с.Мар'янське)	80	2193,1	27,4

 кількість учнів

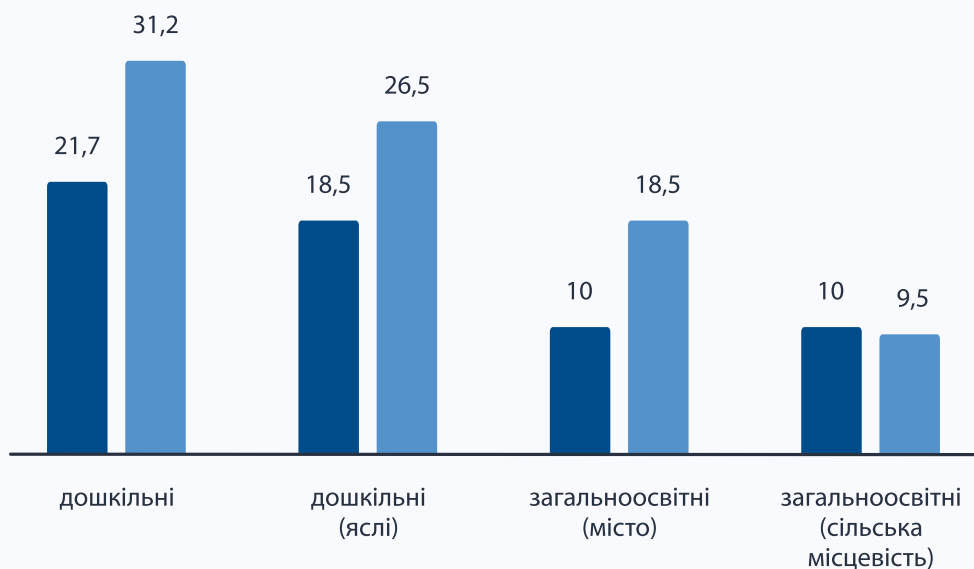
 всього видатків на заклад

 річні видатки на 1-го учня

Видатки на харчування в закладах освіти.

У порівнянні з минулим роком середня вартість харчування для дітей у дошкільних закладах збільшилась на 10 грн на одну дитину. У I кварталі 2019 року фактична вартість харчування однієї дитини на день становила 31,17 грн. У міських школах вартість харчування збільшилась також майже на 10 гривень. Усі учні 1-4 класів та учні старших класів пільгових категорій харчуються за рахунок місцевого бюджету. Гарячим харчуванням охоплено 742 учні початкових класів та 88 дітей з числа пільгової категорії.

2018 факт

I кв. 2019 факт

ВИДАТКИ НА РОЗВИТОК ГРОМАДИ

Бюджет розвитку громади сформований на основі стратегії сталого розвитку Зеленодольської ОТГ на 2018-2028 роки, де взяті за основу такі операційні цілі, як підвищення рівня енергоефективності ОТГ, забезпечення доступу до якісної освіти, включення вразливих груп населення, зокрема осіб з інвалідністю, покращення доступу до води та водопостачання тощо.

Зокрема, відповідаючи меті щодо підвищення рівня енергоефективності в бюджеті розвитку громади передбачене фінансування на облаштування альтернативного опалення (встановлення топочної) в Мар'янських ЗОШ №1 та №2, а також фінансування реконструкції вуличного освітлення в с. Мала Костромка. В рамках пріоритету щодо забезпечення доступу до якісної освіти в бюджеті громади передбачене фінансування на придбання обладнання для оснащення ресурсних кімнат. Фінансування ж будівництва розвідного водогону в с. Велика Костромка відповідає пріоритету розвитку щодо покращення доступу населення до водопостачання.

Згідно названих цілей проекти, які отримали найбільше фінансування у 2019 році – це реконструкція вуличного освітлення в с. Мала Костромка; облаштування альтернативного опалення (встановлення топочної) в Мар'янських ЗОШ №1 та №2, капітальний ремонт приміщень 1-го, 2-го та 4-го поверхів Зеленодольської ЗШ I-III ступенів №2; придбання обладнання для оснащення ресурсних кімнат, а також проектні роботи за об'єктом: «Нове будівництво розвідного водопроводу в с. Велика Костромка»

Майже всі видатки бюджету розвитку заплановані за рахунок трансфертів з державного та обласного бюджетів.

БЮДЖЕТ РОЗВИТКУ ГРОМАДИ

Основні заходи

Розмір фінансування в 2019 р. **тис. грн**

1	Зеленодольська ЗОШ №2: капітальний ремонт будівлі (головний корпус)	5 000,0
2	Реконструкція системи тепlopостачання з встановленням котельні Мар'янської ЗОШ №1	2 500,0
3	Придбання музичних інструментів, меблів, комп'ютерного обладнання, мультимедійного контенту тощо для шкіл	477,9
4	Придбання обладнання для оснащення ресурсних кімнат для загальноосвітніх закладів	338,9
5	Проект з реконструкції системи опалення з встановленням котельні у Мар'янській ЗОШ № 1	100,0
6	Проектні роботи з будівництва розвідного водопроводу в с.Велика Костромка	85,0
7	Придбання обладнання: спеціальні засоби корекції психофізичного розвитку для шкіл	49,1
8	Централізована бухгалтерія установ і закладів освіти: придбання комп'ютерів	40,0

*У бюджеті розвитку станом на 01.07.2019р. власні кошти громади складають близько 200 тис.грн. Решта кошти трансфертів з інших бюджетів

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ

Більше інформації про бюджет, стратегію сталого розвитку громади, або новини можна дізнатись на сайті zelenodolsk.otg.dp.gov.ua та на сторінці Facebook "Зеленодольська міська об'єднана територіальна громада" за посиланням www.facebook.com/zelenodolskagromada.

Для подання пропозицій та отримання відповідей з питань бюджету можна звернутися до приймальної Зеленодольської міської ради за адресою: **місто Зеленодольськ, вул. Енергетична, буд. 15**, або направити запитання та пропозиції на електронну адресу info@zelenodolsk.otg.dp.gov.ua